

НЕДРЖАВНИ СЕКТОР БЕЗБЈЕДНОСТИ – САВРЕМЕНА БЕЗБЈЕДНОСНА ДИЛЕМА

Драгомир Кесеровић
Универзитет Синергија
Факултет за безбједност и заштиту

Резиме

Недржавни сектор безбједности је у експанзији и све више утиче на укупне безбједносне прилике земаља тржишне економије, али нема адекватан положај и мјесто у друштву. Пружањем безбједносних услуга, недржавни сектор безбједности, попуњава пукотине у безбједносном систему настале својинском трансформацијом и напуштањем неких безбједносних послова од стране државних субјеката, полиције прије свега.

Ради се о читавом систему профитних и непрофитних субјеката основаних од недржавних актера који заинтересованим пружају разноврсне безбједносне услуге.

Данас се, функција безбједности коју остварује недржавни сектор безбједности (компаније приватне безбједности) сусреће са бројним проблемима, слабостима и неусаглашеностима.¹ Ни данас не постоје правне норме којима се приватна и корпоративна безбједност интегришу у систем националне безбједности државе. Нису дефинисани ни минимални стандарди заштите и квалитета елемената система безбједносне заштите, стандарди контроле и надзора и обавезни видови међусобне сарадње јавне и приватне безбједносне структуре.

Како је ријеч о једном од сектора безбједности који учествује у заштити појединачне, друштвене, националне, па и међународне и глобалне безбједности, неопходно му је посветити заслужену пажњу.

Summary

Non-state security system is expanding and it is increasingly affecting the overall security situation of the states of market economy, but it has no adequate place and position in society. Providing security services, the state fills up the cracks in the security system caused by the transformation of ownership and abandonment of some security operations by the state entities, primarily the police.

It is a whole system of profit and non-profit entities established by non-state representatives who provide services to the third party.

¹ Vidi šire: Keserović, D.: *Upravljanje sistemom bezbjednosne zaštite finansijskih institucija* (doktorska disertacija), Fakultet bezbjednosti i zaštite, Banja Luka 2009.

Today the function of security system executed by the non-state security system (private security companies) faces many problems, weaknesses and inconsistencies¹. Even today there are no legal norms that would integrate private and corporate security into the national security system. Also, minimal standards for protection and the quality of elements of security system, control and surveillance standards and compulsory forms of mutual cooperation between public and private security structures are not defined as well.

Since we are talking about a security sector that is involved in the protection of individual, social, national, international and global security it is essential that it receives attention it deserves.

Key words: Non-state security sector, NGOs, Private security companies (agencies, companies), Security, Security system.

УВОД

Промене у друштвеном систему, прије свега својинских односа, произвеле су и структурне промене у сваком његовом подсистему који се трансформишу у преовлађујуће приватне односе и приватно власништво. Истовремено промовише се и нови садржај безбједности у теорији, најчешће, дефинисан као приватни сектор безбједности.

Поменуте промене у друштвеном систему, промовисане у форми транзиције, са наглашеним променама својинских односа, видног урушавања економије државе, социјалних превирања и нараслих тензија, битно су промијениле и обиљежја безбједносне ситуације и општег безбједносног амбијента. Општи технолошки прогрес доводи до усавршавања и увођења у употребу низа нових, софистицираних, начина и средстава безбједносног угрожавања чиме се умножавају опасности по лица, имовину и пословање.

Посједници капитала, су у самом епицентру најразличитијих облика угрожавања. Криминалитет свих врста је у порасту, а преовлађујући видови су разбојништва банака, мјењачница, трезора и пошта, провалне крађе, отмице ради откупа, уцјене и други облици угрожавања, најчешће приватне имовине.

Имајући у виду горе наведено, а у ситуацији када су државни субјекти безбједности (полиција у првом реду) знатан дио послова заштите препустили приватном сектору безбједности, што је у осталом регулисано и законском легислативом², привредна предузећа и менаџери безбједности ангажовани у њима, нашли су се пред озбиљним проблемом који се своди на питање: Како у постојећој ситуацији сталног надметања широке лепезе свеколиких облика угрожавања на једној и промовисаних система безбједносне заштите на другој страни, организовати ефикасну заштиту као и сам безбједносни менаџмент?

Безбједносна угрожавања доминантно утичу на избор система безбједносне заштите који се примјењују, као и начин успостављања таквог система и главне носиоце задужене за његово правилно и ефикасно функционисање.

¹ See more: Keserović, D.: *Management of security system of financial institutions* (doctoral thesis), Faculty of Security and Protection, Banja Luka 2009.

² Закон о агенцијama за обезбеђење лица и имовине и приватној детективној делатности из 2002. године. Овим законом је нормирано да су основни субјекти у сектору приватне безбедности Републике Српске сама предузећа која обављају послове обезбеђења лица и имовине у виду одговарајућих организационих јединица (најчешће служби обезбеђења), али и специјализована предузећа која су регистрована за пружање услуга обезбеђења (приватне агенције).

Пружањем безбједносних услуга, недржавни сектор безбједности, попуњава пукотине у безбједносном систему настале својинском трансформацијом и напуштањем неких безбједносних послова од стране државних субјеката, полиције прије свега. Ради се о читавом систему профитних и непрофитних субјеката основаних од недржавних актера који заинтересованим пружају разноврсне безбједносне услуге.

1. НЕДРЖАВНИ СЕКТОР БЕЗБЈЕДНОСТИ – САВРЕМЕНА БЕЗБЈЕДНОСНА ДИЛЕМА

Недржавни сектор безбједности се често назива и *приватном безбједношћу* и *цивилном безбједношћу*. Првим називом се наглашава контраст јавној безбједности о којој се традиционално и првенствено старају полиција и друге безбједносне службе. Другом синтагмом се наглашава супротност традиционалном поимању националне безбједности као заштићености државних интереса средствима војне, политичке и економске моћи. Међутим, у првом случају није јасно да ли је ријеч о безбједности појединца и других недржавних субјеката или о безбједности коју пружају субјекти ван јавног (државног сектора). У другом случају се не прецизира да ли је ријеч о безбједности цивила (грађана) или о безбједности пруженој од невојних (недржавних) субјеката. Стога је исправније користити синтагму *недржавни сектор безбједности*.

Напуштање традиционалног концепта националне безбједности, друштвено-економска транзиција и промјене доминантног облика друштвене и државне у приватну својину, уз истовремено повећање стопе криминалитета, ствара потребу појединих имућнијих грађана, криминалаца, „бизнисмена“, естрадних умјетника, политичара, јавних личности итд., да ангажовањем стручних лица остваре своју безбједност.¹ Заштита коју је раније искључиво пружала држава замијењена је услугама приватних предузећа и агенција за физичко-техничко обезбјеђење, од којих су многа радила и раде илегално или под видом приватних детективских канцеларија.

Ријеч је о систему непрофитних и профитних субјеката основаних од стране недржавних актера који интересентима пружају извјесне безбједносне услуге.

1. 1. Непрофитни субјекти безбједности

Непрофитни субјекти недржавног сектора безбједности су хуманитарне организације, удружења грађана, добровољна струковна удружења и слични субјекти који доприносе рјешавању многих безбједносних проблема, прије свега појединаца и друштвених група, при чему *не стичу профит од корисника услуга*. Заправо су *псеудонепрофитни* јер их често издашно финансира неки трећи субјект (друге државе, међународне организације итд.). Најчешће се називају невладиним организацијама.

Невладине организације су организације, групе и тијела које се слободно оснивају и дјелују независно од државе (недржавна опредјељеност – идејна аутономност), непрофитног су карактера и засноване су на добровољности и добротворности чланства, као и других субјеката с којима сарађују.²

¹ Мијалковић, С.: *Национална безбједност*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2009., стр. 102.

² На основу – Pavlović, Z.: *Međunarodne nevladine organizacije i UNESCO*, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića – Sremski Karlovci i Pravni Fakultet – Novi Sad, 1993, str. 11–22.

Ови субјекти безбједности често помажу грађанима да остваре нека своја права онда када држава, због своје политике или недостатака у законодавству, то није у могућности. Исто тако, невладине организације често указују на одређен проблем у земљи и предлажу његово рјешавање: „непобитна је чињеница да многи безбједносни ризици настају као, углавном индиректна, последица политике државних органа, неефикасности политичких институција или неодговарајуће правне регулативе. Ови недостаци су отворили простор за појављивање невладиних организација као новог субјекта безбједности.“¹

Неспоран је значај невладиних организација у заштити, односно унапређењу: еколошке, здравствене и социјалне безбједности становништва; права одређених категорија жртава кривичних дјела (пружање помоћи жртвама насиља у породици, жртвама трговине људима, избјеглицама, гладним и болесним лицима, жртвама оружаних конфликта, жртвама злоупотребе власти и сл.); националног законодавства; међународне сарадање са другим државама и сличним организацијама, што подразумева и лобирање код међународних организација да се одређени проблеми брже ријеше; едукације становништва и припадника државних органа за рјешавање безбједносних проблема; теоријске мисли кроз издавачку дјелатност итд. Неријетко организују хуманитарне акције и друге добротворне манифестације, те пружају помоћ младим талентима. Имају и запажену улогу на домаћој и међународној политичкој сцени. То је и разлог више да се њихов утицај стави у функцију друштвених и државних вриједности и интереса.

Међутим, некада су невладине организације управо основане од стране страних влада како би представљале ослонац или помоћ дјеловању њених субверзивних снага у иностранству. Њихови објекти су погодни за шпијунске пунктове обавјештајних служби, од којих су често и финансиране. Учешћем у раду и сарадњом са државним органима, неријетко долазе до обавјештајно-интересантних података. Њихова улога у медијском рату и деструктивној психолошко-пропагандној дјелатности може да буде велика. Исто тако, оне могу да лобирају код међународних тијела и институција за предузимање одређених мјера против влада које наводно крше људска права, пасивне су у рјешавању проблема и слично. Отуда и „груба и несрећна“ подјела невладиних организација на „патриотске“ и „издајничке“ („страноплаћеничке“).

Без обзира на поједине примјере „лоше праксе“, невладине организације тренутно „попуњавају рупе“ у организацији и функцији државног сектора националног система безбједности. У том смислу, докле год државе не реформишу своје системе безбједности, тако да буду способне да одговоре свим изазовима, ризицима и пријетњама безбједности, њихово постојање је не само оправдано, него и неопходно.

1. 2. Профитни субјекти безбједности

Профитни субјекти недржавног сектора безбједности, по принципима тржишне економије, пружају безбједносне услуге у сферама тзв. јавне, државне и људске, па и међународне, а превасходно појединачне, енергетске, економске, информационе и еколошке, али и војне безбједности. Називају се још и *приватним безбједносним компанијама* (агенцијама, предузећима). То су привредни субјекти који су регистровани да заинтересованим физичким и правним лицима, државним

¹ Michael, S.: Uloga nevladinih organizacija u ljudskoj bezbednosti, *Ljudska bezbednost* 2 (ur. Dulić, D.), Fond za otvoreno društvo, Beograd, 2006, str. 192.

институцијама, међувладиним и невладиним организацијама пружају безбједносне услуге. Значи, ријеч је о тзв. „провајдерима безбједности“ који комерцијалним пружањем безбједносних услуга задовољавају безбједносне потребе различитих категорија клијената. Стога се називају још и *индустријом безбједности*.

Комерцијално пружање безбједносних услуга обухвата ангажовање „плаћеника“, војни менаџмент и консалтинг; заштиту безбједности лица и имовине; детективску дјелатност и пружање других безбједносних услуга.

Приватне компаније за војни менаџмент, консалтинг и пружање војних услуга су легално регистроване агенције које послују као и друге приватне економске компаније, с тим што се ослањају на војни менаџмент. Запослени у оваквим компанијама, а прије свега руководиоци, најчешће су бивши припадници елитних војних и полицијских снага који су након окончања редовног службовања своја знања, вјештине и специјалности „понудили“ приватним компанијама.

Нуде широк спектар услуга: од обуке припадника разних врста приватних служби за обезбјеђење лица, имовине и пословања у ванредним ситуацијама (*тренажне услуге*), израде и дистрибуције оружја и војне опреме (*производна дјелатност*) и снабдјевања клијената уређајима за личну заштиту и заштиту других лица, имовине и објеката (*трговинске услуге*), преко пружања услуга обезбјеђења у ванредним ситуацијама (*службе обезбјеђења*), до непосредног учешћа у оружаним сукобима у оквиру званичних оружаних снага, паравојних формација, за извођење специјалних борбених дејстава (*плаћеничка војска – најамници*) и стратешког консалтинга, пројектовања и управљања борбеним дејствима, друштвеним кризама, конфликтима и насилним превратима (*најамнички војни штабови*).

Приватне војне компаније често за рачун држава дјелују у кризним ситуацијама (нпр., у БиХ, Ираку, Авганистану). Тако се „легализују“ традиционалне плаћеничке, па и паравојне групације које дјелују нетранспарентно, ван закона и без надзора. Ангажовање бивших „криминалних војника“ оправдава се све већом „потребом приватизације насиља“ у разрјешавању конфликтних и високоризичних ситуација. Приватизација безбједности је исплатив и трајан посао, а тиме и тренд у савременом свијету у којем све више демократских влада жели да смањи ризик губитака људства и „политичке трошкове“ учествовањем у ратним операцијама, тако што ангажују максимално спремне, мотивисане, опремљене и дискретне компаније. Када је такав тренд у сфери *тврде* – војне димензије безбједности, сасвим је јасно да је на глобалном плану бар исто толико непоколебљив у *мекој безбједности*, која се тиче полицијског и обавјештајног рада.¹

¹ Fatić, A.: Privatne bezbjednosne kompanije, *Revija za bezbednost – stručni časopis o korupciji i organizovanom kriminalu*, broj 4, Centar za bezbednosne studije, Beograd, 2007, str. 7–8. Ove navode slikovito ilustruje primer *Blackwater USA*, jedne od najaktivnijih svjetskih privatnih vojnih kompanija. Ona aktivno učestvuje u poslovima najvišeg bezbjednosnog nivoa, uključujući i izradu planova nacionalne i međunarodne bezbjednosti, obuku, opremanje, pa čak i komandovanje oficijelnom policijom i vojskom, dizajniranjem šema zemaljskih i vazdušnih operacija i paketa logističke podrške trupama u borbi, kao i izgradnjom vojne infrastrukture u mirnodopskim i ratnim uslovima. Ovu kompaniju optužuju za više masakara civilnog stanovništva u Iraku dok je, navodno, štitila američke diplomate. Inače, poslednje navedeni angažman donosi joj godišnji profit od dvadeset jedan milion dolara. Sličnim aktivnostima bave se i firme *Armor Group International*, *Phoenix CP*, *Cubie Defence Applications*, *Golan*, *Kroll*, *Sandline Internacional*, *Triple Canopy*, *Control Risks*, *Dyc-Corp*, *Erinys*, *Executive Out-Comes*, *Global Strategies Group*, *Formerly Global Risks Strategies*, *Olive Group*, *Vinnell*, od kojih su neke u stanju da ponude svoje usluge za „ratovanje četvrte generacije“.

Услуге заштите безбједности лица и имовине обухватају физичко-техничко обезбјеђење лица, имовине и пословања у редовним и опасним ситуацијама или на критичним инсталацијама. Исте агенције истовремено врше и обуку и издају лиценце за рад у овом подсектору тзв. приватне безбједности, али и обезбјеђују заштитну опрему и уређаје. Радијус њиховог ангажовања ужи је него надлежност приватних компанија за војни менаџмент, консалтинг и пружање војних услуга.¹ Механизми заштите субјеката економско-енергетског сектора називају се *корпоративном безбједношћу*.

Детективска – истражитељска дјелатност обухвата пружање извјесних безбједносних услуга које су традиционално у надлежности полицијских служби, попут трагања за несталим лицима, проналажења изгубљених или украдених ствари, прикупљања информација и обавјештења, безбједносне (најчешће теренске) провјере лица, расвјетљавања кривичних дјела која се гоне по приватној тужби и службеној дужности, али и неких (веома „осјетљивих“ и често „нелегалних“) радњи попут тајног праћења, надзирања и снимања лица, добављања туђих пословних, службених и економских тајни итд.

Све истражитељске дјелатности, генерално, могу да се класификују у тзв. „брачне истраге, породичне истраге, парничне истраге, истраге дисциплине на раду и истраге осигурања. Конкретније, ријеч је о истрагама утврђивања ванбрачних веза, нестанка члана породице, пратњи и присмотри дјете, утврђивању контакта родитеља и дјете када је то судски забрањено, истражне услуге у оквиру парница, прикупљање доказа за потребе одбране оптуженог, истраживање дисциплине на раду, истраживање оправданости захтјева за накнаду штете, утврђивање стварног имовинског стања лица итд.“² Овлашћења која имају „приватни детективи“, у земљама у којима је то законски нормирано, рестриктивнија су у односу на овлашћења полиције.

У земљама глобалног Запада и Сјевера, многи послови безбједности повјерени су недржавном сектору. Ријеч је, прије свега, о пословима обезбјеђења лица, имовине и пословања; портирској служби; техничкој заштити; контроли приступа објектима и кретања у објектима; заштити тајних података; примјени локалног законодавства на основу уговора са локалним властима; приватним заводским установама за извршење кривичних санкција. У неким земљама недржавни сектор безбједности има овлашћења да истражује одређене безбједносне проблеме који су традиционално у надлежности државног сектора безбједности, попут: истраживања превара и сумњивих финансијских трансакција; криминалистичких истрага и истрага прошлости запослених; заштите здравља и безбједности запослених; затворске службе и транспортовања затвореника; превенције криминала против корпорација; интерних истрага; обезбјеђења лука, аеродрома, резиденцијалних објеката и комерцијалних установа; безбједности паркиралишта; реаговања у случајевима алармирања провала; кућних патрола; надгледања безбједности саобраћаја; истрага саобраћајних незгода; истраживања крађа моторних возила и других видова угрожавања имовине и лица за рачун осигуравајућих друштава; обезбјеђења транспорта новца, злата и других вриједности; заштите од пожара; детективске дјелатности; електронског и видео надзирања објеката и отвореног простора; одржавања реда на јавним скуповима (редарска служба) итд. Најзад, многе безбједносне компаније штите безбједност дипломата и највиших представника државне власти (па и предсједника држава), обезбјеђују државне границе, пружају

¹ Savić, A.; Stajić, Lj.: *Osnovi civilne bezbednosti*, USEE, Novi Sad, 2006, str. 53.

² Kesić, Z.: *Mesto i uloga nedržavnog sektora u kontroli kriminaliteta* (magistarska teza), Kriminalističko-policijska akademija, Beograd, 2008, str. 61–63.

извјесне безбједносне услуге министарствима одбране, унутрашњих и спољних послова, економије, енергетике.¹

Приватне безбједносне компаније су и заштитник слобода и права клијената које могу да угрозе криминалци, сличне компаније или службе безбједности. Клијентима се пружају услуге контраобавјештајне заштите од неовлашћеног праћења или пресретања комуникација, уклањања прислушних уређаја и видео уређаја за праћење, заштите при кретању и обављању пословних трансакција, спречавања интрузивног обавјештајног рада усмјереног према њима итд.²

Субјекти недржавног сектора безбједности су у идеалној позицији да учествују или да посредују у реализовању различитих стратегија безбједности у локалној заједници, кроз извјесно *полицијско дјеловање*. Ова функција безбједности је изузетно развијена на Западу, где је познатија као *полисинг*. Ријеч је о социјалној функцији различитих институција, установа, органа и удружења с циљем осигуравања безбједности и социјалног реда у одређеној средини, и то мјерама и активностима које су примјерене тако постављеном циљу. Разликује се од знатно ширег концепта формалне и неформалне социјалне контроле који укључује готово све што доприноси (директно или индиректно) одржању социјалног реда и мира (од државних служби безбједности и правосуђа до школа, удружења родитеља, цркве, омладинских клубова, медија итд). То је један од аспеката социјалне контроле који обједињује системе надзора, комбиноване са пријетњом санкцијама у случају нарушавања социјалног реда, са превасходним циљем да се социјални ред одржи безбједним од спољашњег и унутрашњег угрожавања.³

Полицијско дјеловање се дијели на тзв. *јавно (публиц полицинг)*, које врши (државна) полиција и *приватно (привате полицинг)*, које спроводе недржавни актери (Слика 1.). Најпознатији вид јавног полисинга на локалном нивоу је „рад полиције у заједници“ (тзв. *цоммуниту полицинг*). Вршење послова безбједности на подручју локалне заједнице омогућава свакодневно сусретање с грађанима и размјену обавјештајних информација, што је основа превентивне и проактивне безбједносно-криминалистичке дјелатности у функцији појединачне, људске и националне безбједности.⁴

У ширем смислу, „приватни полисинг“ је организовано дјеловање добровољног и комерцијално усмјереног недржавног особља, чије примарне дјелатности укључују супротстављање криминалном понашању. Чине га: *полицијско дјеловање грађана; приватно обезбјеђење и приватна истражитељска (детективска) дјелатност*. У ужем смислу, то је скуп правно утемељених дјелатности, професионалног типа, ван оквира надлежности државних органа, које су организоване ради пружања одређених услуга заштите личне и имовинске сигурности грађана. Обухватају: *уговорно обезбјеђење – дјелатности приватних предузећа и агенција специјализованих за пружање услуга физичко-техничког обезбјеђења на уговорној основи; унутрашње (сопствено) обезбјеђење приватних компанија и предузећа и приватну истражитељску дјелатност*.⁵

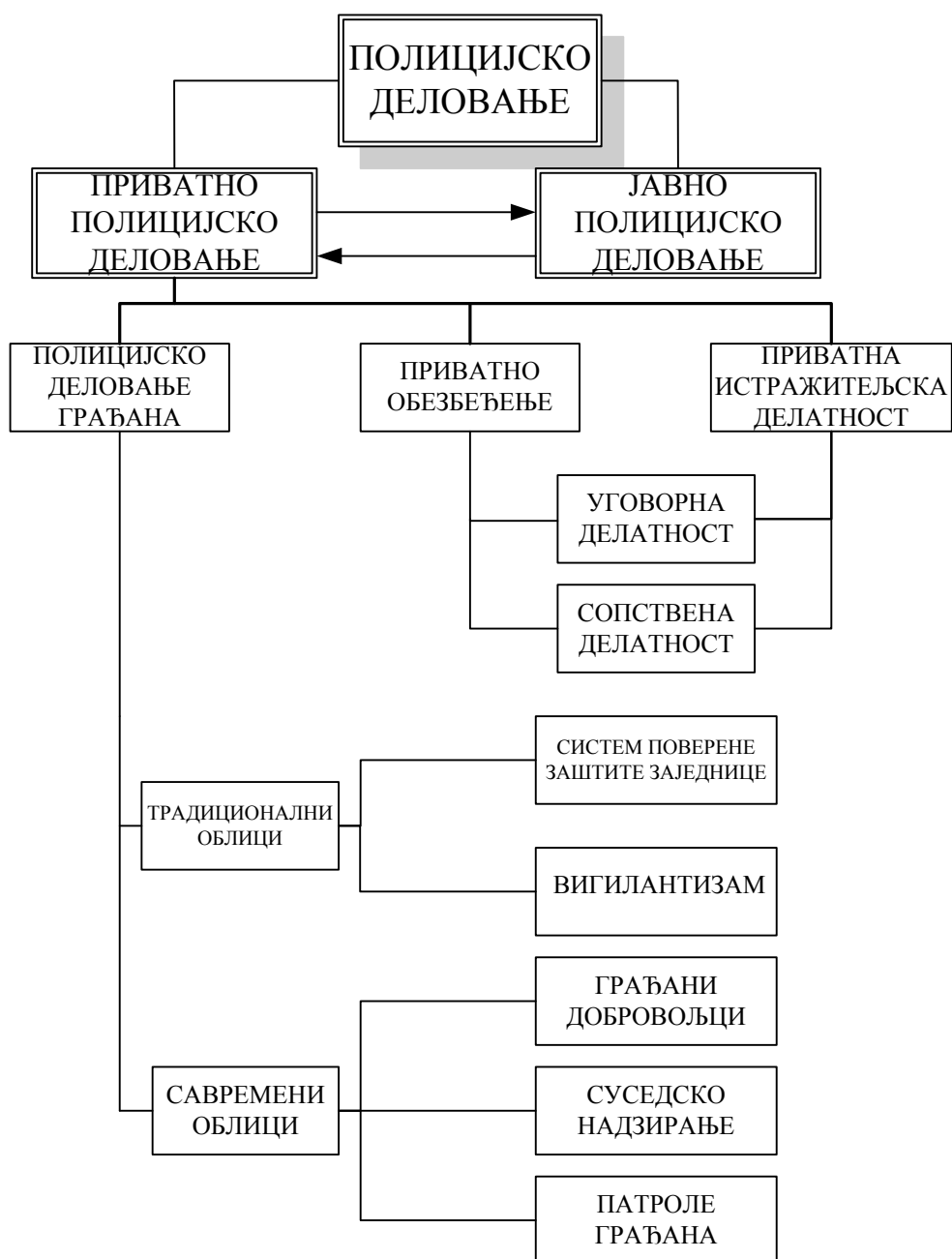
¹ Murray, T.; McKim, E.: *Полција и сектор приватне безбедности: Шта доноси будућност, Безбедност*, број 4, МУП РС, Београд, 2003, стр. 635–646; Savić, A.; Stajić, Lj.: *Isto*, стр. 53.

² Fatić, A.: *Isto*, стр. 11.

³ Kesić, Z.: *Isto*, стр. 29.

⁴ Опширније, у – Simonović, B.: *Rad policije u zajednici (Community Policing)*, Banja Luka, 2006; Vuković, S.: *Strategije delovanja policije u prevenciji kriminaliteta na području lokalne zajednice* (doktorska disertacija), Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 2008.

⁵ Kesić, Z.: *Isto*.

Слика 1. Видови приватног полицијског дјеловања

Међутим, евидентне су и слабости приватног полицијског дјеловања, прије свега: занемаривање јавног интереса, угрожавање људских права (нарушавањем приватности, прекорачењем и злоупотребом овлашћења), неформалне везе са извјесним деструктивним и потенцијално деструктивним друштвеним групама (организовани криминал, парамилитарни покрети, политичке структуре) и ограниченост дјеловања на међународном нивоу.¹

¹ Isto, str. 94–101.

У савременим условима, државни субјекти безбједности (полиција у првом реду) знатан дио послова унутрашње безбједности и заштите препуштају приватном сектору безбједности. Проблем је у чињеници, да држава није изградила јасне критеријуме за оснивање и дјеловање компанија приватне безбједности, нити је јасно повукла границу између послова које ова дјелатност обавља у односу на државне (конвенционалне) субјекте безбједносног система.

Приватне полицијске структуре (компаније приватне безбједности), у остваривању функција безбједности, данас се сусрећу са бројним проблемима, слабостима и неусаглашеностима.¹ Не постоје правне норме којима се приватна и корпоративна безбједност интегришу у систем националне безбједности, нису дефинисани ни минимални стандарди заштите и квалитета елемената система безбједносне заштите, стандарди контроле и надзора и обавезни видови међусобне сарадње јавне и приватне безбједносне структуре.

2. ЗАКЉУЧАК

Као пословна функција, безбједност је постала заједнички именитељ и услов за опстанак и просперитет. У савременим условима, државни субјекти безбједности (полиција у првом реду) знатан дио послова унутрашње безбједности и заштите препуштају приватном сектору безбједности.

Полазећи од различитих научних, теоријских, методолошких и практичних становишта могу се дефинисати, разврстати и објаснити различити извори, облици и носиоци угрожавајућег дјеловања. Доношење закључка са оцјеном стања безбједности подразумијева синтезу свих безбједносних проблема и дефинисање индикатора безбједности.

Тип дјелатности, облик власништва, корпоративна култура и циљеви организације опредјељују институционалне облике безбједносне заштите у остваривању дјелатности безбједности као пословне функције. Промјене својинских односа и облика власништва одразило се и на промјену архитектуре безбједности.

Умјесто ослона на државне елементе система безбједносне заштите, прије свега на полицију и безбједносне агенције, корисници безбједносне заштите се окрећу ка индустрији приватне безбједности и као носиоци активности и мјера заштите лица, имовине и пословања појављују се спољне компаније, Агенције за обезбјеђење лица и имовине основане према Закону који ову област уређује и осигуравајуће куће као додатна заштита од последица штетних догађаја који се и поред свих безбједносно-заштитних мјера десе.

Основни проблем је у чињеници, да држава није изградила јасне критеријуме за оснивање и дјеловање компанија приватне безбједности, нити је јасно повукла границу између послова које ова дјелатност обавља у односу на државне (конвенционалне) субјекте безбједносног система.

2. SUMMARY

¹ Vidi šire: Keserović, D.: *Upravljanje sistemom bezbjednosne zaštite finansijskih institucija* (doktorska disertacija), Fakultet bezbjednosti i zaštite, Banja Luka 2009.

As a business function, security has become a common denominator and a condition for survival and prosperity. In contemporary terms, the state subjects of security (the police in the first place) leave a significant part of internal security affairs and protection to private security sector.

Considering different scientific, theoretical, methodological and practical points of view various sources, forms and endangering factors can be defined, classified and explained. Drawing a conclusion based on the evaluation of security situation involves a synthesis of all the security problems and definition of security indicators.

Type of activity, form of ownership, corporate culture and the goals of organization determine the institutional forms of security protection in the implementation of security activities as well as business functions. Changes in property relations and forms of ownership are reflected on the change of security form.

Instead of relying on the elements of state security protection system, primarily the police and security agencies, users of security protection are turning to private security industry and as the carriers of activities and measures of protection of persons, property and business foreign companies appear, as well as the agencies for securing persons and property established according to the Law regulating this area and the insurance companies as an additional protection against the harmful consequences of events that occur in spite of all security-protection measures.

The main problem is the fact that the state does not have clear criteria for the establishment and operation of private security companies, nor does it have a clear boundary between the affairs in this field in relation to the state (conventional) subjects of security system.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] *Закон о агенцијама за обезбјеђење лица и имовине и приватној детективској дјелатности*, Службени гласник Републике Српске 50/2002.
- [2] Кесеровић, Д.: *Управљање системом безбједносне заштите финансијских институција* (докторска дисертација), Факултет за безбједност и заштиту, Бања Лука, 2009.
- [3] Кесић, З.: *Место и улога недржавног сектора у контроли квалитета* (магистарска теза), Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2008.
- [4] Вуковић, С.: *Стратегије дјеловања полиције у превенцији криминалитета на подручју локалне заједнице* (докторска дисертација), Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2008.
- [5] Фатић, А.: *Приватне безбједносне компаније, Ревизија за безбедност – стручни часопис о корупцији и организованом криминалу*, број 4, Центар за безбедносне студије, Београд, 2007.
- [6] Маслеша, Р.: *Теорије и системи сигурности*, Магистрат, Сарајево, 2001.
- [7] Мијалковић, С.: *Национална безбједност*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2009.
- [8] Michael, S.: *Улога невладиних организација у људској безбедности*, *Људска безбедност 2* (ур. Дулић, Д.), Фонд за отворено друштво, Београд, 2006.
- [9] Murray, T.; McKim, E.: *Полиција и сектор приватне безбедности: Шта доноси будућност*, *Безбедност*, број 4, МУП Републике Србије, Београд, 2003.
- [10] Стајић, Љ.: *Основи безбедности*, „Драганић“, Београд, 2006.

- [11] Павловић, З.: *Међународне невладине организације и УНЕСЦО*, Издавачка књижарница Зорана Стојановића – Сремски Карловци и Правни факултет – Нови Сад, 1993.
- [12] Савић, А.; Стајић, Љ.: *Основи цивилне безбедности*, УСЕЕ, Нови Сад, 2006.
- [13] Савић, А.; Стајић, Љ.: *Полиција и сектор приватне безбедности: Шта доноси будућност*, *Безбедност*, број 4, МУП Републике Србије, Београд, 2003.
- [14] Симоновић, Б.: *Рад полиције у заједници (Community Policing)*, Бања Лука, 2006.